

H.1131-1132/M.1718-1720 TARİHLİ AMASYA ŞER'İYYE SİCİLİNİN TANITIMI VE FİHRİSTİ

Rafet METİN*

Özet

Osmanlı Tarihi'nin en önemli arşiv kaynaklarından birisi Şer'iyye sicilleridir. Şer'iyye sicillerinde, devlet merkezi ile olan yazışmalar halk dilekleri, fermanlar, ilamlar, hüccetler, beratlar vs. gibi konulara ait bilgilerin yanı sıra, bölgede yetişen ürünler şehir ve kasabaların tahmini nüfusu, salgın hastalıklar ve aile hayatı gibi konular da bu defterlere kaydedilmiştir. Bu öneminden dolayı bizde bu çalışmada Milli Kütüphane Başkanlığının 29 mikrofilm numarasında yer alan H.1131-1132/1718-1720 tarihli şer'iyye sicil defterinin tanıtımını yapmak suretiyle Amasya'nın idari, sosyal, kültürel ve ekonomik durumunun aydınlatılmasına katkı sunmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Amasya, Şer'iyye Sicili, ferman, berat, mektup.

Abstract

Şer'iyye registers (archives) are considered as the most important resources of Ottoman History. Şer'iyye register include not only information about letters written among state institutions, public demands, announcements, papers, and war rants but also agricultural products grown in theregion, estimated populations of the towns, diseases, and family life. Due to this importance of the Şer'iyye registers, the current study was set out to explore administrative, social, cultural and economic situation of the Amasya by means of Şer'iyye register dated of H-1131-1132/1718-1720 belonging to 29 numbered microfilm at the national library presidency in Ankara, Turkey.

Keywords: Amasya, Şer'iyye registers, edict, warrant, letter.

GİRİŞ

Kelime anlamı itibarıyla okumak, kaydetmek, karar vermek demek olan sicil kelimesi, terim olarak insanları ilgilendiren bütün hukuki olayları kadılar tarafından verilen kararların suretlerini, hüccetleri ve yargıyla ilgili

* Yrd. Doç. Dr. Rafet Metin, Kırıkkale Üniversitesi, rafet_metin71@hotmail.com

çeşitli yazılı kayıtları içeren defterlere denilmektedir (Güneş 2012: 6). Osmanlılarda da şer'î mahkemelerde yazılan tüm belgeler aslına uygun olarak sicil defterlerine kaydedilmiştir. Bu uygulama aynı zamanda hukukî bir ihtiyaçtan doğmuştur. Kadı ilam ve hüccetlerin bir nüshasını hak sahiplerine vereceğinden, evrak üzerinde sahtekârlık yapılması ihtimali ortaya çıktığında, böyle bir durumda teyit yapılabilmesi için evrakların aslına uygun kayıtları önemliydi. Bu nedenle her belgenin kaydının yapıldığı sicillerin muhafazası da çok önemliydi (Altan-İpçioğlu 2009:520). Sicillerde evlenme ve benzeri müesseselerin şer'î hükümlere göre şekil aldığını, tamamen erkeğe ait gibi zannedilen boşanma hakkının kadın tarafından da kullanıldığını, neseb, velâyet ve nafaka konularının da fıkıh kitaplarındaki şekliyle sonuçlandırıldığı kayıt altına alınmakla birlikte, miras hukukuna ait kayıtların çoğunluğunu, miras sözleşmeleri devletin mirasçılığı, tereke taksimleri ve vasiyet örnekleri teşkil etmekte idi (Akgündüz 2009: 19). Bunlara ek olarak, şer'iyye Sicillerinde birçok devlet adamı, müderris, âlim, şair, sanatkâr ve mimar adları geçmektedir. Her ne kadar, bu kalburüstü kimselerin biyografisine dair kayıtlarda geniş açıklamalar bulunmuyorsa da, bunların hal tercümelerini yazmak veya yazılmış bulunan kişiler hakkındaki bilgilerin doğruluk derecesini kontrol etmekte bu kayıtlar bize en sağlam ipuçlarını vermektedir (Yılmazçelik1998: 458). Ayrıca bu defterlerde parasal değerler, fiyat hareketleri, vergi türlerinin de zikredilmesi bulunduğu dönemin iktisadi yapısını yansıtmaya açısından önemlidir (Öztürk 1995: 13). Bu defterlerden vakfiye kayıtları, vakfa ait alacak davaları, vakıf mukataaları ile tairleri dolayısıyla adı geçen cami, medrese, muallimhane, imaret, türbe, zaviye, kale, kervansaray ve kilise adları hâlen ayakta olsun veya olmasın eski sanat abidelerinin mevcudiyetini de öğrenmek mümkün olabilmektedir (Kankal-Taş 2006: 9). Aynı zamanda bu defterlerde idari yapı ve idareciler hakkında oldukça geniş malumat vardır. Beylerbeylerine, sancakbeylerine, kadılara, müftülere, mütesellimlere, dizdarlara, defterdarlara, müderrislere, mütevellilere, voyvodalara, eminlere, altı bölük yerlerine, ayan-ı vilayet ve iş erlerine hitaben yazılan ferman, berat, divan tezkeresi, mektup, rüüs, tezkire gibi resmi mahiyetteki emir ve yazı suretleri de bulunmaktadır (Barkan 1966: 1). Sicillerin bazılarında konu ve tarih sırasına dikkat edilmeden kayıtlar düşülmüştür (Taş 1998: 178). Tanıtımını yaptığımız 29 Numaralı Amasya Şer'îye Sicil Defterinde de tarih ve konu bütünlüğünün olmadığı görülmektedir. Bu genel değerlendirmeden sonra anılan defterin tanıtımına geçebiliriz.

AMASYA ŞER'İYE SİCİLLERİ

Amasya'ya ait (H. 1034-1036/ M.1624-1627) tarihli sicil ile başlayan ve (H.1283- 1290/ M.1866 - 1874) tarihindeki sicile kadar, 95 adet sicil bulunmaktadır. Bu sicillerde genellikle kronolojik olarak bir boşluk görülmemektedir. Daha önce Tokat Müzesinde muhafaza edilen siciller 1991

yılından itibaren Ankara'ya Milli Kütüphane'ye taşınmıştır. Tespit ettiğimiz kadarıyla Amasya Şer'iyeye sicilleri ile alakalı olarak şu çalışmalar yapılmıştır.

Yazar	Çalışmanın Türü	Yıl ve Yayın yeri
İbrahim Yılmazçelik	Makale	1998 Otam, S.9
Sıtkı Uluerler	71 No'lu Amasya Şer'iyeye Sicili Yük. Lisans Tezi	1999 Fırat Üni. Sosyal. Bil. Enst.
Yılmaz Karadeniz	H:1182 Tarihli Amasya Şer'iyeye Sicili Yük. Lisans Tezi	1996 İnönü Üni. Sosyal. Bil. Enst.
Seniha Saadet Bayer	6 no'lu Amasya Şer'iyeye Sicili Yük. Lisans Tezi	1999 Fırat Üni. Sosyal. Bil. Enst.
Birol Bayram Güngör	H:1226-1229 (M.1811-1814) Tarihli Amasya Şer'iyeye sicili Yük. Lisans Tezi	2000 İnönü Üniv. Sosyal. Bil. Enst.
Fikret Yılmaz	1 No'lu Amasya Şer'iyeye sicili Yük. Lisans Tezi	1987 Ege Üniv. Sosyal. Bil. Enst.
Hidayet Kılınç	72 No' Şer'ye Sic.	2005 Fırat Üniv.
Ergin Baş	62 no'lu Şer. sicili Yük. Lisans Tezi	2008 Gazi Osman Paşa Üniv. Sosyal. Bil. Enst.
Selim Yolcu	2191 No'lu Şer. sic. Yük. Lisans Tezi	2001 Gazi Osman Paşa Üniv. Sosyal. Bil. Enst.
Yılmaz Özdemir	22 No'lu Şer. Sicili Yük. Lisans Tezi	2003 Gazi Üniv.
Yakup Tuncel	39-40 No'lu Şer. sicili Yük. Lisans Tezi	2001 İnönü Üniv. Sosyal. Bil. Enst.

A- 29 Numaralı Amasya Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı

Milli Kütüphane Başkanlığının 29 mikrofilm numarasında yer alan Amasya Şer'iyeye Sicili 104 sayfa ve 52 yapraktan ibarettir. Genel olarak bakıldığında belgeler okunaklı durumdadır. Ancak defterin başında bir kaç sayfada olsa defterin tahrip olmasından dolayı okuma güçlüğü çekilmiştir. Sicile ilk sayfadan itibaren sayfa numaraları verilmiştir. İlk iki sayfasında belgelerin önemli bir kısmının tarihlenmediği dikkat çekmektedir. Sicilin 7, 10-24, 26, 31, 32-35, 38, 41, 42, 44-57, 83, 84-92, 97-100 numaralı sayfalarında mikrofilmden kaynaklanan sebeplerden dolayı belgelere tesadüf edilememiştir. Sicilde 80 adet belge bulunmaktadır. Belgelerin yazı stili oldukça ağır olmasına karşın dili sade ve anlaşılır durumdadır. Belgelerin büyük bir çoğunluğu müslimlere ait belgeler olup, içerisinde gayrimüslimlere ait

bir kaç tane belge bulunmaktadır. Sicilde olaylar tarih sırasına göre kaydedilmediği için verilen tarihlerde takdim-tehir durumuna sıkça tesadüf edilmektedir.

Sicildeki Konular ve Belge Numaraları

Konu	Belge numaraları
Nasb	2, 7, 8, 9, 15, 16, 18,23, 33, 39, 50, 51, 60, 61, 62, 71, 76
Vakıf	26, 27, 28, 29, 37, 42, 44, 52, 59, 63, 64, 68
Vergi	5, 12,14, 22, 25, 30, 31, 34, 40, 42, 53, 55, 56, 57, 73, 75, 78
Eşkıya hareketi	36, 45, 46, 47, 69, 77
Şikayet	6, 21, 24, 38, 43, 48
Tımar tevcihi	41, 70, 72
Borç	1, 79
Darphanede kesilen yeni sikkeler	58, 65, 66
Narh	3, 17
Ölüm	19, 67, 80
Satın alma	32, 35
Miras	20
Hibe	4
Vasiyet	10
Kale tamiri	54

Sicildeki bu konulardan vergi bölümünde daha çok 1718-1720 yılları arasında devletin Amasya sancağından talep ettiği vergileri temin etmek amacıyla çıkardığı ferman-ı âli suretleri yer almaktadır. Vergi çeşitlerine baktığımızda ise cizye, imdâd-ı hazeriye, avarız, menzilhane ve ispenç vergisi gibi vergilerin olduğu görülmektedir. Vakıf olarak Amasya'da bulunan vakıfların isimleri ve görevlilerin durumları kaydedilmiştir. Vakıflar arasında Fahreddinü'l Cevheri, Sultan Alaeddin, Hüseyin Ağa, Firuz Ağa, Torumtay, Bülbül Hatun vakıfları önde gelen vakıflardandır. Defterin ait olduğu dönemde Amasya'da yer yer eşkıya hareketi de kendini göstermiştir. Bu hareketi bertaraf edebilmek için eşkıya üzerine asker sevk edilmiştir. Nasb konusunda ise belge özetlerinden de anlaşılacağı üzere şehrin kasap ihtiyacından tutup mutasarrıf tayinine kadar atama yapılmış olduğu belgelerden anlaşılmaktadır. Kale tamiri konusunda özellikle Azak, Niş ve Vidin kalelerinin tamir bakım ve onarımı için Amasya'nın da içinde yer aldığı Sivas Eyaletinden istenilen asker temini konusunda belgelere de tesadüf edilmiştir.

B-29 Numaralı Amasya Şer'iyeye Sicili Belge Özetleri

Sayfa /Belge No : 1/ 1

Belgenin Konusu : Borç ibrası

Belgenin Tarihi : Yok

Özet : Receb Mahallesi sakinlerinden olan Osman Efendi el-Hac İlyas mahallesi sükkanından Yusuf bin Hamza ve İsmail muvacehelelerinde birbirlerinin zimmetlerinde olan haklarını ibra ettiklerine dair belge

Sayfa /Belge No : 1/ 2

Belgenin Konusu : Kethüda nasbı

Belgenin Tarihi : 12 Zilkade 1131/ 26 Eylül 1719

Özet : Ciroğlu Manas adındaki zımminin kethüda olarak tayin edildiğine dair belge

Sayfa /Belge No : 1/ 3

Belgenin Konusu : Demirciler esnafına verilen narhlar

Belgenin Tarihi : Yok

Özet : Narh kayıtlarında taban mihî 2 kuruş, kölük 2 kuruş olarak belirtilmiştir.

Sayfa /Belge No : 1/ 4

Belgenin Konusu : Hibe

Belgenin Tarihi : Yok

Özet : Etyemez karyesi sakinlerinden olan Çolakoğlu adındaki kimse ziraat amacıyla kullandığı Sarılar karyesindeki tarlasını kendi rızasıyla hibe ettiğine dair belge

Sayfa /Belge No : 1/ 5

Belgenin Konusu : vergi

Belgenin Tarihi : 1 Rebiülahir 1132

Özet : Hatuniye mahallesinden Mehmed bin Hamza ve Bekir bin Mehmed adındaki kimselerin rüsumları ile ilgili bir kayıt düşülmüştür.

Sayfa /Belge No : 2/ 6

Belgenin Konusu : Şikâyet

Belgenin Tarihi : Evahiri Zilhicce 1131/ 13 Kasım 1719

Özet : Halil oğlu Mehmed'in karyede bulunan kimseler ikrar-ı tam olup, kendisi verdiği hüccetin hilafına dava etmeyeceği konusunda ifade vermiştir.

Sayfa /Belge No : 2/ 7

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : Gurre-i Zilhicce 1132/ 4 Ekim 1720
Özet : Acem mahallesinden Abdullah bin Ebu Bekir hakkında Hamam önü çarşısına ashab-ı dekâkin marifetiyle baş bend olarak kayıt düşülmüştür.

Sayfa / Belge No : 2/8
Belgenin Konusu : Nasb
Belgenin Tarihi : Gurre-i zilhicce 1132/ 4 Ekim 1720
Özet : Acem Ali mahallesinden Abdullah bin Ebu Bekir'in Hamamönü çarşısına esnafın marifetleriyle baş bend olarak tayin edildiğine dair belge.

Sayfa / Belge No : 2/9
Belgenin Konusu : Nasb
Belgenin Tarihi : Yok
Özet : Aşağı Pazar çarşısına Mustafa Beşe ve Hasan Beşe'nin beher dükkandan beşer akçe verilmek suretiyle başlarına tayin olduklarına dair belge

Sayfa / Belge No : 2/10
Belgenin Konusu : Vasiyet
Belgenin Tarihi : Gurre-i Şaban 1132/ 8 Haziran 1720
Özet : Bayezid Paşa mahallesinden olan müteveffiyeye Ayşe hatun vasiyeti ve vakfı olan kırk kuruşun üç kuruşunu Molla Hamza zimmetinde olmakla mahallede bulunan menzilin gelirinden her sene dört buçuk kuruş verilmesi kaydedilmiştir.

Sayfa /Belge No : 2/11
Belgenin Konusu : Rehin
Belgenin Tarihi : Gurre-i Muharrem 1133/2 Kasım 1720
Özet : Püryan mahallesinden Haydar veled-i İbrahimin mahallede bulunan menzilin yarısı hissesini huzur-ı şer'de rehin olarak verdiği dair kayıt düşülmüştür.

Sayfa /Belge No : 2/12
Belgenin Konusu : Avarız vergisi hk.
Belgenin Tarihi : 1132
Özet : Amasya merkezden 1132 senesine mahsuben 333 kuruş tutarında avarız vergisinin Çukadar Hacı Mehmed'e verilmesi konusunda belge

Sayfa /Belge No : 2/13
Belgenin Konusu : Vekil tayini

Belgenin Tarihi : Yok
Özet : Semerkand mahallesinde sakin kefere taifesinden Duşan adındaki kimsenin işleri için vekil eylediğine dair belge

Sayfa /Belge No : 2/14
Belgenin Konusu : Avarız bedeli
Belgenin Tarihi : Yok
Özet : Beyazıd Paşa mahallesinden Molla Ebu Bekir Hacı Mehmed mahallesinden Emine hatun'un yedinde bulunan bağ için "devam-ı tevcih-i vazifeden "olarak dava edilmiş beş kuruş bedel tayin edilerek avarız bedeli olarak kaydedilmiştir.

Sayfa /Belge No : 3/15
Belgenin konusu : Nasb
Belgenin Tarihi : 2 Cemaziyelevvel 1132/ 12 Mart 1720
Özet : Ehl-i zimmetten olan Kostas adındaki zimminin yaz kış olmak üzere kasap olarak Amasya'ya atandığına dair belge

Sayfa /Belge No : 3/16
Belgenin Konusu : Nasb
Belgenin Tarihi : 2 Cemaziyelevvel 1132/ 12 Mart 1720
Özet : el-Hac Ömer ortağı ile birbirine kefil olmak kaydıyla Amasya'ya kasap olarak atanmışlardır.

Sayfa /Belge No : 4/17
Belgenin Konusu : Narh
Belgenin Tarihi : Gurre-i Şevval 1131/ 17 Ağustos 1719
Özet : 1719-1720 yıllarında Amasya'da görev icra eden kasaplara et fiyatları verilmiştir. Bu fiyatlar arasında 1 kıyye koyun eti 8 kuruş olarak kaydedilmiştir.

Sayfa /Belge No : 6/18
Belgenin Konusu : Nasb
Belgenin Tarihi : 10 Zilhicce 1131/24 Ekim 1719
Özet : Amasya'da Sâdât-ı kiramdan olan kimselerin tespiti için kaimmakam olarak tayin edilen es-Seyyid Abdurrahman'dan ellerinde kadı hücceti ve kaimmakam temessükü olan Sâdât-ı kirama saygı duyulup haksız yere onlara gadredilmemesi konusunda kayıt düşülmüştür.

Sayfa /Belge No : 8 /19
Belgenin Konusu : Ölüm
Belgenin Tarihi : Yok

Özet : Kılıç Mahallesi sakinlerinden Mehmed Ağa büyük oğlu es-Seyyid Mustafa'nın Perşembe günü akşamı darb edilerek öldürülmesi üzerine İbrahim bin Zülfikardan davacı olmuş ancak şahitlerin şahitliklerine başvurulması neticesinde bunun doğru olmadığına yönelik karar alınmıştır.

Sayfa /Belge No : 9/20

Belgenin Konusu : Miras

Belgenin Tarihi : Yok

Özet : Zeyd kızı Ali cariyesi Zeynep'in vefat etmesi bir süre sonra Zeyd'in de vefatı sonucu Zeynep'in terekesi hakkında on beş yıldan sonra davacı olan veresenin bu başvurusu "mürur-ı zaman" dan dolayı men'-i dava olarak kayıtlara geçmiştir.

Sayfa /Belge No : 9/21

Belgenin Konusu : Şikayet

Belgenin Tarihi : 10 Cemaziyelevvel 1130/11 Nisan 1718

Özet : Köprübaşı mahallesi sakinlerinden Mustafa bin Mehmed Yağlıca karyesinden Kul Mustafa bin İsa ve Karabacakoğlu Sipahi Mustafa adlı kimselerin taş ile vurarak kendisini yaraladıkları gerekçesiyle şikayette bulunmuştur

Sayfa /Belge No : 25/22

Belgenin Konusu : Amasya Sancağından alınması gereken vergi hakkında irad edilen buyruldu.

Belgenin Tarihi : 7 Muharrem 1132/ 20 Kasım 1719

Özet : Amasya Sancağının 1131 senesinde mutasarrıf Ahmed Paşa tarafından edası lazım gelen üç bin kuruşun üç taksitle ödemesi kararlaştırılmıştır. iki taksit düzenli bir şekilde ödenmesine rağmen son taksit olan bin akçenin süresi dolmasına rağmen eda edilmediği anlaşılmıştır. Bu nedenle Hüseyin Ağa bu görevi ifa etmek için görevlendirilmiştir.

Sayfa/Belge No : 25/23

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : Yok

Özet : Amasya Sancağına mütesellim olarak tayin edilen Abdülbaki Ağa 'ya verilen berat suretidir.

Sayfa /Belge No : 27/24

Belgenin Konusu : Şikayet

Belgenin Tarihi : Evahiri Zilhicce 1131/ 13 Kasım 1719

Özet : Amasya sakinlerinden Helvacı İsmail, Amasya kadısı Abdurrahman ve Hacı Abdullatif'in doğu taraflarından İstanbul'a giderken kendisinin fesad çıkardığı gerekçesiyle Samsun kalesine kapatıldığını ifade ederek araştırılmasını istemiştir. Araştırma sonucunda bu durumun doğru olmadığı ortaya çıkmış ve tahliyesine karar verilmiştir.

Sayfa /Belge No : 27/25

Belgenin Konusu : 1132 Senesine tahvil olunmak üzere Amasya sancağında cebelü bedeli hakkında irad edilen berat

Belgenin Tarihi : 29 Zilkade 1131/ 13 Ekim 1719

Özet : Amasya, Bozok ve Arabkir kadılarına gönderilen fermanla 1132 senesinden geçerli olmak şartıyla cebelü bedellerinin tahsil edilmesi için tahsildar Ömer'in görevlendirildiğine dair berat sureti

Sayfa /Belge No : 28/26

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : 17 Cemaziyelahir 1132/ 16 Nisan 1720

Özet : Amasya'da bulunan Fahreddinü'l Cevheri vakfının mahsulünden olmak üzere Çarşamba ve Perşembe günleri türbedar olarak tayin edilen Hafız Mehmed'e tevdi edilen berat suretidir.

Sayfa /Belge No : 28/27

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : 29 Rebiülahir 1132/ 10 Mart 1720

Özet : Amasya'da bulunan Fahreddinü'l-Cevheri türbesi vakfının Yörük ve Irmak köyleri mahsulünden olmak üzere Mehmed'in vazife görmesi için verilen berat suretidir.

Sayfa /Belge No : 29/28

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : 10 Rebiülahir 1132/ 20 Şubat 1720

Özet : Amasya'da bulunan Fahreddin Cevheri türbesi vakfının mütevellisi Mehmed'in vefat etmesi neticesinde berat-ı şerife ile İsmail'e tevcih olunduğuna dair belge

Sayfa /Belge No : 29/29

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : 15 Safer 1132/28 Aralık 1719

Özet : Amasya'da bulunan Sultan Alaeddin vakfından olmak üzere darüşşifa hizmeti mukabilinde bir sehm mahsule mutasarrıf olması uygun görülen Hasan adındaki kimseye verilen berat suretidir.

Sayfa /Belge No : 30/30

Belgenin Konusu : İспенç Vergisi hakkında

Belgenin Tarihi : Yok

Özet : Amasya sancağında bulunan zımmilerden alınacak ispenç vergisi ile alakalı olarak gönderilen fermanla verginin alınmasında herhangi bir şekilde taallül ve niza' gösterilmemesi talep edilmektedir.

Sayfa /Belge No : 36/31

Belgenin Konusu : 1132 senesi itibarıyla Ermeni taifesinin ödeyeceği vergi hakkında ferman

Belgenin Tarihi : 20 Muharrem 1132 /3 Aralık 1719

Özet : Amasya, Merzifon, Tokat ve Sivas kadılarına gönderilen fermanla anılan kazalarda bulunan Ermeni taifesinin 1132 senesine mahsub edilen vergilerinin ödenmesi konusunda irad edilen fermanla hazine-i âmire defterlerinde yer alan hisse miktarları olarak Tokat kazasının 128, Merzifon Kazasının 88, Ankara kazasının 88, Sivas kazasının 128, Amasya ve Merzifon kazasının ise 68 hisse olduğu kaydedilmiştir.

Sayfa /Belge No : 37/32

Belgenin Konusu : Menzilci bargirleri satın alınması konusunda sadr-ı âli mektubu

Belgenin Tarihi : 1 Zilkade 1131/ 15 Eylül 1719

Özet : Anadolu'nun orta kol canibinde yer alan kadılar, Yeniçeri avanesi ve devletin işerlerine gönderilen mektupta Rumeli ve Anadolu'ya me'mur edilen mübaşirlerden üç aya kadar bedelleri ödenmek kaydı ile menzillerden menzilci beygirlerinin satın alınması istenilmiştir. Bu duruma gereği gibi riayet etmeyip muhalefet edenlerin tenbih ve te'kid edilmesi konusunda bir de kayıt düşülmüştür.

Sayfa /Belge No : 39/33

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : Gurre-i Ramazan 1130/ 29 Temmuz 1718

Özet : Amasya sancağı mutasarrıflığına Mustafa Paşa'nın atandığına dair berat-ı âlişan suretidir.

Sayfa /Belge No : 40/34

Belgenin Konusu : İmdad bedeli hakkında buyruldu

Belgenin Tarihi : 23 Zilhicce 1132/ 26 Ekim 1720

Özet : 1132 senesinde Sivas Eyaletinin masrafları için Amasya sancağından alınacak imdad bedelinin bir an evvel tedarik edilmesi konusunda buyruldu suretidir.

Sayfa /Belge No : 40/35

Belgenin Konusu : Ordunun zahire ve mekkâri ihtiyacına binaen irad edilen ferman suretidir.

Belgenin Tarihi : 6 Receb 1132/ 14 Mayıs 1720

Özet : Van ve Tiflis civarında bulunan ordunun zahire ihtiyacı ile birlikte onu Van ve Tiflis'e intikal ettirecek mekkâri tedarikinin bir an evvel sağlanması için Amasya ve Tokat sancaklarına gönderilen ferman suretidir. Özellikle Acılı cemaatinden dört yüz katır tedarik edilerek zahire naklinin gerçekleştirilmesinin temin edileceği belirtilmiştir.

Sayfa /Belge No : 58/36

Belgenin Konusu : Eşkıya hareketi

Belgenin Tarihi : 1Receb 1131/ 20 Mayıs 1719

Özet : Gülnar tarafından elli kadar Türkmen eşkıyasının yerlerinden hareket ederek bazı yerleşim birimlerine girerek zulm yaptıklarının haber edilmesi üzerine Sivas ve Amasya kadılarına muharebe gerektirecek bir durumun oluşmasında Sivas ve Amasya'dan toplanılacak askerler vasıtasıyla anılan eşkıyanın üzerlerine gidilip etkisiz hale getirilmeleri konusunda gönderilen buyruldu suretidir.

Sayfa /Belge No : 58/37

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : 21 Şaban 1131/ 9 Temmuz 1719

Özet : Amasya'da bulunan Hüseyin Ağa ve Havza'da bulunan Firuz Ağa evkafının teberdarı el-Hac Ali'nin başka bir yerde yaşamasına rağmen hizmet zamanı geldiğinde birkaç gün gelip daha sonra gittiği görevini layıkıyla yerine getirmediği Evkaf nazırı el-Hac Hasan tarafından divanı hümayuna arz edilmiş yapılan tedkik neticesinde bu durumun doğru olduğu ortaya çıkmış bu itibarla el-Hac Ali görevden alınarak teberdarlık vazifesi el-Hac İbrahim bin Mehmed'e tevcih edilmiştir.

Sayfa /Belge No : 59/38

Belgenin Konusu : Şikayet

Belgenin Tarihi : 23 Şaban 1131/ 11 Temmuz 1719

Özet : İbrahim adında bir kimse Süleyman Paşa vakfı mütevellisi iken İstanbul'da bulunduğu sırada Menzilci Mustafa'nın hanesinde ikamet etmekte iken şahsi eşyalarından bir sarık, birkaç şalvar ve entarisinin çalındığını ifade etmiştir. Bunun üzerine Amasya kadısı Ahmed hemşehrileri olan Mustafa hakkında mer'i dava açılmasını istemiştir.

Sayfa /Belge No : 60/39

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : 14 Şaban 1131/2 Temmuz 1719

Özet : Hasan bin Mustafa adındaki kimse Amasya'da bulunan Mehmed Çavuş vakfının mütevellisi olan kardeşi Mehmed'in vefatı üzerine görevin kendisine tevcih edilmesini istemiş bu nedenle yarım hisse mukabilinde göreve getirilmiştir.

Sayfa /Belge No : 60-61/40

Belgenin Konusu : Vergi hakkında ferman

Belgenin Tarihi : Evahir-i Şaban 1131/28 Temmuz 1718

Özet : Rumeli ve Anadolu canibinde vaki vaki olan has, evkaf, zeamet ve tımara vasıl olan kasaba ve köylerden raiyyet rüsumları, İспенç ve bennak gibi vergilerin alınması konusunda ferman suretidir. Özellikle Gayr-i Müslim reayanın raiyyetlerini verme konusunda özen göstermedikleri bilad-ı sülüs olarak tabir olunan İstanbul, Bursa ve Edirne şehirlerine yerleşerek daha önce ödemeleri gereken vergileri ödemedikleri tespit olunmuştur. Fermanda asıl bulunulduğu yerden başka bir yere intikallerin yasaklandığı her kesin üzerine düşen vergi miktarlarını ödemek zorunda oldukları sıkı bir şekilde tenbih edilmiştir.

Sayfa /Belge No : 62/41

Belgenin Konusu : Tımar tevcihi hakkında berat

Belgenin Tarihi : 2 Şevval 1131/18 Ağustos 1719

Özet : Amasya sancağında Geldi gelen nahiyesinde Dalan adındaki karye ve diğerlerinden 12825 akçeye mutasarrıf olan İbrahim Çavuş'un vefat etmesiyle tımarı mahlûl (boş) olup bunun üzerine 28 Şaban 1131/ 16 Temmuz 1719 tarihinden itibaren Ali adındaki kimseye verilen berat ile anılan tımar tevcih olunmuştur.

Sayfa /Belge No : 63/42

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : Gurre-i Şevval 1131/ 19 Haziran 1719

Özet : Amasya'da bulunan Ğoba zaviyesinin mütevellilerinden birisi elinde beratı olduğu halde anılan zaviyenin müteveli işini yürüttüğünü ancak şehir sakinlerinden olan Şeyh Mustafa, Kerim, Hafız Mustafa, Ali, Mehmed, Ahmed ve Köşker Mustafa adındaki kimseler anılan vakfi zabt eylediklerini hatta fuzulen vakfın elli kuruluşunu aldıklarını ifade etmiştir. Açılan dava neticesinde durumun doğru olduğu ortaya çıkmıştır.

Sayfa /Belge No : 63/43

Belgenin Konusu : Şikâyet

Belgenin Tarihi : Evasıtı Ramazan 1131/ 1 Ağustos 1719

Özet : Amasya sakinlerinden Emir Hacı olarak bilinen Abdullatif adındaki kimse başta İспенç vergisi olmak üzere diğer bazı vergilerin tahsil edilmesi noktasında kanuna aykırı bir şekilde tahsilâtı engelle-

diği ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine Amasya kadısı tarafından ıslah-ı nefis olması için başka bir yere gönderilmesinin uygun olacağı düşünölmüş ancak Sivas Beylerbeyi Mehmed Paşa mektup göndererek anılan şahsın yaşlı olması hasebiyle kanuna muğayir iş yapmaması şartıyla kendi ev hanesi ile birlikte Amasya'da ikamet edebileceğine dair afv-ı ferman olduğu ifade edilmiştir.

Sayfa /Belge No : 64/44

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : Evahiri Ramazan 1131/ 16 Ağustos 1719

Özet : Amasya sancağına tabi Geldi gelen nahiyesine bağlı Botlu mezraasında yer alan dört sehm malikane mahsulüne mutasarrıf olan Ahmed adında kimsenin vefat etmesiyle boş kalan hissesinin ulemadan Hüseyin'e merhum vâkıfa dua etmesi şartıyla verilmesi için irad edilen berat suretidir.

Sayfa /Belge No : 64/45

Belgenin Konusu : Eşkıya hareketi şikâyet

Belgenin Tarihi : 25 Şevval 1131/ 10 Eylül 1719

Özet : Amasya'da sakin Mehmed adındaki bir kimse geceleyin yine Amasya sakinlerinden Eyük oğlu adındaki eşkıyanın iki adamı ile gelip zulm eylediği gerekçesi ile şikayette bulunmuştur.

Sayfa /Belge No : 65/46

Belgenin Konusu : Eşkıya hareketi

Belgenin Tarihi : 15 Zilhicce 1131/29 Ekim 1719

Özet : Amasya sancağına ait miri malının tahsili için görevlendirilen Ahmed Ağa Amasya civarında bulunan Çatallı bel mevkiinde altı nefer eşkıya gurubunun saldırısına uğramış dört beş at ve sair emval ve erzak gaspbedilmiştir. Eşkıyanın takibi neticesinde bir nefer tutuklanmış ancak diğerleri yollarda ve bellerde ebna-i sebilin yolunu kesip zarar vermeye devam etmelerinden dolayı durum Sivas beylerbeyine intikal ettirilmiştir.

Sayfa /Belge No : 66/47

Belgenin Konusu : Eşkıya hareketi

Belgenin Tarihi : 15 Zilhicce 1131/ 29 Ekim 1719

Özet : Yukarıdaki belgenin devamı niteliğindeki belgedir. Eşkıyanın halledilmesi için görevlendirilen Ömer Ağa ve Yusuf Ağa eşkıyanın üzerlerine giderek yok edilmesi konusunda görevlendirilmişlerdir.

Sayfa /Belge No : 67/48

Belgenin Konusu : Şikayet

Belgenin Tarihi : 6 Zilhicce 1131/ 20 Ekim 1719

Özet : Amasya sakinlerinden olan Seyyid Said adındaki kimse mustahfiz tımarı karyelerinden olan Keçili köyü hasılından iki kilesi Seyyid Said'e iki kileside Şeyh Şadi zaviyesi zaviyedarına verilmiş ancak zaviyedar hakkına kanaat etmeyip hepsini zabt etmiştir. Bu sebeple şikayet edilmiştir.

Sayfa /Belge No : 67/49

Belgenin Konusu : Amasya'da mütesellim, kethüda erleri yeniçeri serdarlarına verilen buyruldu.

Belgenin Tarihi : 8 Zilhicce 1131/ 22 Ekim 1719

Özet : Amasya livası kethüda erleri, yeniçeri serdarı ve sair görevlilere bilcümle neferlerini toplayıp olabilecek olaylara karşı teyakkuzda bulunmaları konusunda buyruldu verilmiştir.

Sayfa /Belge No : 68/50

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : Evasıtı Zilkade 1131/29 Eylül 1719

Özet : Amasya'da görev yapan yeniçeri serdarının yerine MehmedBeşe'nin serdarlığa tayin edildiğine dair berat sadır olmuştur.

Sayfa /Belge No : 69/51

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : Gurre-i Cemaziyevvel 1132/ 11 Mart 1720

Özet : Amasya sakinlerinden olan Ebu Bekir Efendinin müezzinlik beratıdır.

Sayfa /Belge No : 70/52

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : Gurre-i Cemaziyelahir 1132/ 10 Nisan 1720

Özet : Medine-i Amasya'da bulunan Torumtay vakfının 1/5'ine tasarruf eden Şeyh Mehmed'in vefatı ile göreve Hafız Hasan'ın getirildiğine dair berat

Sayfa /Belge No : 71/53

Belgenin Konusu : Vergi

Belgenin Tarihi : Yok

Özet : Amasya'nın zımmi reayasından olan Yanoş ve oğlu Evadin adındaki zımmiler vergilerin alınması konusunda ehl-i örfün kendilerine iyi davranmadığını haksız yere akçe alındığını ifade etmeleri üzerine çıkarılan ferman

Sayfa /Belge No : 71/54

Belgenin Konusu : Kale dizdarları hakkında buyruldu

Belgenin Tarihi : 28 Muharrem 1132/ 11 Aralık 1719

Özet : Amasya'da kale muhafazasında görevli kale dizdarlarının kale cephanesindeki sefer mühimmatının korunması ve kale görevinde bulunan kimseleri yoklamaları yapılarak hizmette kusur olanların isim ve resimleriyle bildirilmesine dair berat suretidir.

Sayfa /Belge No : 72/55

Belgenin Konusu : Amasya sancağından toplanan menzilhane bedelleri hakkında ferman

Belgenin Tarihi : 22 Şevval 1131/ 7 Eylül 1719

Özet : 1132 senesinde mahsub olmak üzere her bir haneden altışar yüz akçe bedel ile mübaşirin maişeti için her haneden otuzar akçe alınması tahsil esnasında miri için alınan akçenin her yüz on akçesinden bir esedi kuruş ve cedid frengi altın iki buçuk kuruş ile kırmızı kuruş aldırıp bundan ziyade bir akçe dahi alınmaması konusundairad edilen buyruldu suretidir.

Sayfa /Belge No : 72/56

Belgenin Konusu : Amasya sancağından toplanacak olan Avarız vergisi hakkında ferman

Belgenin Tarihi : 10 Şevval 1131/26 Ağustos 1719

Özet : 1132 senesine mahsub olmak kaydıyla Amasya sancağında bulunan hanelerden her biri dört yüz akçe avarız bedelinin ödemesi konusunda çıkarılan ferman

Sayfa /Belge No : 73/57

Belgenin Konusu : Avarız bedellerinin ödenmesi konusunda buyruldu sureti

Belgenin Tarihi : 8 Zilhicce 1132/ 11 Ekim 1720

Özet : Havza, Ladik, Geldi gelen ve Gümüş kazalarından 1132 yılına mahsuben alınması gereken avarız ve nüzul bedelleri için mütesellim Hüseyin Ağa adındaki kimseye gönderilen buyruldu suretidir.

Sayfa /Belge No : 74/58

Belgenin Konusu : Darbhane-i amirede kesilen yeni kuruş, yarım kuruş, rub' kuruş, yarım para, çil akçe, kefere sikkesi gibi paraların değerlerinin belirlenmesi hakkında ferman

Belgenin Tarihi : Evasıtı Zilhicce 1131/ 29 Ekim 1719

Özet : Fermanla darphanede kesilen paraların akçe ve kuruş olarak karşılığı belirlenmiştir. Mesela üç yüz otuz mısır tuğrası üç yüz on beş akçeye, cedid kuruşun her biri yüzyirmi, yarımı altmış, rub'u otuz kuruşa denk gelmektedir. Ayrıca bir Macar altını üç yüz altmış akçe tekâbül etmektedir.

Sayfa /Belge No : 75/59

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : 20 Zilkade 1131/4 Ekim 1719

Özet : Amasya'da vaki Bülbül Hatun vakfına müteveli olan İbrahim ve diğer İbrahim adındaki kimseler vakfın cami, imaret ve su yollarının bakım ve onarımının gerektiğini bildirmeleri üzerine vakfi ihya eylemek için gerekli meblağ temin edilip yeni bir müteveli tayin edilmesi için verilen berat suretidir.

Sayfa /Belge No : 76/60

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : 15 Muharrem 1132/ 28 Kasım 1719

Özet : Amasya kazalarından Merzifon'a bağlı Görgülü köyü manastırı murahhası olan El-Yesa adındaki rahip görevini aksattığı gerekçesiyle yerine Kapus adındaki kimsenin atandığına dair berat suretidir.

Sayfa /Belge No : 77/61

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : 25 Zilhicce 1131/ 8 Kasım 1719

Özet : Amasya'da bulunan Alaeddin Mevlevi hane vakfi müteveli heyetine dört kıta mezraa için el-Hac Osman'ın görevlendirildiğine dair berat

Sayfa /Belge No : 77/62

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : Evasıtı Zilhicce 1132/ 18 Ekim 1720

Özet : Amasya sancağı mutasarrıflığına tayin edilen Seyyid Ahmed'in sancağın vergilerini adil bir şekilde toplanmasında hassasiyet göstermesi için irad edilen buyruldu suretidir.

Sayfa /Belge No : 78/63

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : Yok

Özet : Amasya'da vaki müteveffa Bayram Bey ve Şadi Bey vakıflarının tevliyetinin Mustafa ve Emin adındaki kimselere nisf hisse verilmek kaysı ile ifa-yı görev etmelerine dair verilen berattır.

Sayfa /Belge No : 78/64

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : 1131/ 1718-1719 (ay ve gün yok)

Özet : Amasya mutasarrıflığına Hüseyin Ağa'nın yerine el-Hac es-Seyyid Ahmed Ağa'nın atandığına dair buyruldu suretidir.

Sayfa /Belge No : 79/65

Belgenin Konusu : Azak kalesinin tamirinde görevlendirilecek zuema ve erbab-ı tımarın temini hakkında ferman

Belgenin Tarihi : 1132/ 1719-1720 (ay ve gün olarak belirtilmemiş)

Özet : Sivas eyaletine gönderilen fermanda Azak kalesinin tamiri için 1132 senesinin ilkbaharında Çukadar Kemankeş Mustafa Paşa ile gönderilen fermanda kale muhafızı İbrahim Paşa'nın vereceği talimatlara uymak kaydıyla bir an evvel zuema ve erbab-ı tımarın hazırlanması rûz-ı hızırda birlikte harekete geçmesi emredilmiştir.

Sayfa /Belge No : 80/66

Belgenin Konusu : Azak Vidin ve Niş kalelerinin tamiri için yeteri miktarda asker gönderilmesi konusunda ferman

Belgenin Tarihi : Evahiri Muharrem 1132/ 13 Aralık 1719

Özet : Serhad-i islamiyede vaki kalelerin bina ve tamirâtına lazım gelen hizmetler için ziyade askere ihtiyaç hasıl olduğu için Anadolu, Sivas, Adana ve Karaman eyaletlerine ferman gönderilmiştir. Fermanda Anadolu ve Adana eyaletlerinin züema ve erbab-ı tımar -ı Niş kalesine, Karaman eyaleti züema ve erbab-ı tımarı Vidin kalesi, Sivas vilayeti züema ve erbab-ı tımarı ise Azak kalesine tayin olunmaları emredilmiştir.

Sayfa /Belge No : 81/67

Belgenin Konusu : Ölüm

Belgenin Tarihi : Yok

Özet : İsmail Ağa adındaki kimsenin büyük oğlu Mustafa'nın İbrahim Ağa ve Orta köy ağası Osman Ağa adındaki şakiler tarafından öldürüldüğü tespit edilmiştir. Meyyit İbrahim Ağa'nın menziline bulunmuş Osman Ağa'nın yardımı ile ahıra taşınarak üzerine yorgan örtülmek suretiyle gizlenmiş olduğu kayıt altına alınmıştır.

Sayfa /Belge No : 81/68

Belgenin Konusu : Vakıf

Belgenin Tarihi : 12 Cemaziyelevvel 1132/ 22 Mart 1720

Özet : Amasya'da bulunan Yakut Paşa vakfı hizmetinde iken vefat eden Hasan bin Mehmet'in yerine oğlu Abdullah'ın görevlendirildiğine dair berat-ı âlişan suretidir.

Sayfa /Belge No : 82/69

Belgenin Konusu : Eşkîya hareketi

Belgenin Tarihi : Evail-i Receb 1132/9 Mayıs 1720

Özet : Amasya sancağında nefis-i Amasya'da ikamet eden bazı kimseler birtakım ehl-i fesad olan şahısların zorla akçelerini aldıkları,

emval ve menzillerini talan ettiklerinden bahisle şikayetçi olmuşlardır. Sivas beylerbeyi Mehmed Paşa Amasya'ya gelerek duruma el koymuştur.

Sayfa /Belge No : 93/70

Belgenin Konusu : Tımar tevcihi

Belgenin Tarihi : 16 Rebiülevvel 1132/ 27 Ocak 1720

Özet : Amasya'nın Geldi gelen nahiyesinin Ulus karyesinde gayrıdan sekiz bin akçeye mutasarrıf olan Halil adındaki kimsenin vefatı neticesinde tımarı orta boylu, açık kaşlı, Aliye sefere katılmak şartıyla tevcih olunduğuna dair berat.

Sayfa /Belge No : 94/71

Belgenin Konusu : Nasb

Belgenin Tarihi : Gurrei Rebiülevvel 1132/ 12 Ocak 1720

Özet : Has kayıt olunan Amasya subaşılığına Mehmed Ağa'nın getirildiğine dair berat.

Sayfa /Belge No : 94/72

Belgenin Konusu : Tımar tevcihi

Belgenin Tarihi : 6 Rebiülevvel 1133/ 5 Ocak 1721

Özet : Amasya sancağı Merzifon nahiyesinde Ziraber? adındaki karyede dörtbin akçe tımara tasarruf eden İbrahim'in İsmail adındaki kimsenin oğlu Seyyid Mustafa'yı haksız yere öldürmesinden dolayı tımarı mahlul olmuş bu nedenle ela gözlü, açık kaşlı, Mustafa bin Mehmed'e tımar tevcih edilmiştir.

Sayfa /Belge No : 95/73

Belgenin Konusu : Cizye vergisi hakkında ferman

Belgenin Tarihi : Gurrei Ramazan 1132/ 7 Temmuz 1720

Özet : Sivas, Amasya, Canik, Çorum, Bozok, Arabkir sancaklarında sakin zımmi taifesinin cizyeleri 1132 senesi birinci gününden itibaren tam ve doğru bir şekilde tahsil edilmesi için tahsildarlar Ömer ve Hacı Ahmed Ağa'nın görevlendirildiklerine dair ferman

Sayfa /Belge No : 96/74

Belgenin Konusu : İmdad-ı hazeriye bedeli hakkında buyruldu

Belgenin Tarihi : 3 Şaban 1132/ 10 Haziran 1720

Özet : 1132 senesine mahsup olmak üzere Amasya sancağının imdad-ı hazeriye vergisinin üçüncü taksidini eda eylemek babında buyruldu.

Sayfa /Belge No : 101/75

Belgenin Konusu : Vergi

Belgenin Tarihi : Gurre-i muharrem 1133/ 2 Kasım 1720
Özet : 1133 senesine ait Amasya sancağı rüsumatının tahsili için Ahmed Çelebi'nin görevlendirildiğine dair belge

Sayfa /Belge No : 102/76
Belgenin Konusu : Tokad Naibi Seyyid Abdurrahmanın buyruldu sureti
Belgenin Tarihi : 15 Şevval 1131/ 31 Ağustos 1719
Özet : Tokad naibi Seyyid Abdurrahman vakıf mütevellisi Ahmed'in karye vakfını idare ettiğini malikane defterine kayıt ettirmiştir.

Sayfa /Belge No : 102/77
Belgenin Konusu : Eşkiya hareketi
Belgenin Tarihi : Yok
Özet : Yaz ve kış aylarında yolların ve bellerin güvenliğinin sağlanması Ekrad ve Türkmen taifesinden gerek piyade gerekse süvari eşkıyaların ebna-i sebili rahatsız ettikleri malum olduğundan Amasya sancağı dahilinde bu vakaların önlenmesi için tedbirler alınması babında gönderilen ferman suretidir.

Sayfa /Belge No : 103/78
Belgenin Konusu : İmdad-ı hazeriye vergisi
Belgenin Tarihi : 20 Zilhicce 1132/23 Ekim 1720
Özet : 1132 senesine mahsup olmak üzere Sivas vilayetine ait imdâd-ı hazeriye vergisinin temini konusunda buyruldu suretidir.

Sayfa /Belge No : 104/79
Belgenin Konusu : Borç
Belgenin Tarihi : 16 Zilhicce 1132/ 19 Ekim 1720
Özet : Şeyh mahallesinde Hatice adındaki hatun yirmi kuruşu el-Hac Mehmed'e ibra ettiğine dair belge

Sayfa /Belge No : 104/80
Belgenin Konusu : Ölüm
Belgenin Tarihi : Yok
Özet : Seyyid Mehmed ve Sadi Hasan Çorum karyesinden olmakla birlikte müteveffa Murteza'nın kendi köylerinde vefat ettiğini ikrar etmişlerdir. Bu itibarla Murteza'nın oğlu her hangi bir şekilde davacı olmadığını beyan etmiştir.

SONUÇ

29 Numaralı Amasya Şer'iyye Sicilinde yer alan 80 adet belgenin incelenmesi neticesinde 1718-1720 senelerinde Amasya sancağının idari, sosyal, ekonomik ve askeri yapısının izahı noktasında önemli veriler elde edil-

miştir. Anılan dönemde artan eşkıyalık faaliyetleri için alınan önlemler az da olsa Amasya'da sosyal olayların olduğunu göstermektedir. Narh fiyatları ve alınan vergi çeşitlerinden söz konusu dönemde Amasya'nın ekonomik durumu ile ilgili bilgi edinmek mümkün olabilmektedir. Yine belgelerin özet kısmında ayrıntılı olarak görüleceği üzere tayin ve atama ile ilgili belgelerden askeri durum hakkında da malumat edinmek mümkündür. Mesela 77 numaralı belgede yaz ve kış aylarında yolların ve bellerin güvenliğinin sağlanması Kürt ve Türkmen taifesinden gerek piyade gerekse süvari olan eşkıya guruplarının ebna-i sebili rahatsız etmeleri sebebiyle Amasya sancağı dâhilinde bu vakaların önlenmesi için tedbirler alınması babında bir ferman sureti irad edilmiştir. 3 Numaralı belgede demircilere verilen narhta taban mihı 2 kuruş, kölük 2 kuruş olarak belirtilmiştir.17 numaralı belgede ise kasaplara verilen narhta 1719-1720 yıllarında Amasya'da 1 kıyye koyun eti 8 kuruş olarak kaydedilmiştir. Belge özetlerinden bu gibi örnekleri arttırmak mümkündür. Sadece tanıtımı ve fihristini sunmaya çalıştığımız 29 numaralı Amasya şer'iyeye sicilini, diğer şehir ve bölgelerde yapılacak olan aynı türden çalışmalarla desteklemenin daha yararlı olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Arşiv Vesikası: H.1131-1132/M.1718-1720 - 29 Numaralı Amasya Şer'iyeye Sicili.

AKGÜNDÜZ Ahmet (2009), "İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, (14): 13-48.

ALTAN Mehmet-İPÇİOĞLU Mehmet (2009), "Şer'iyeye Sicil Kayıtlarına Göre 1748-1749 Yıllarında Konya'da Aile", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,(21):520-532.

BARKAN Ö. Lütfi (1966), "Edirne Askeri Kassamına Ait Tereke Defterleri (1545-1659)", *TTK Yayınları, Belgeler*, (III): 5-6, Ankara.

GÜNEŞ Mehmet (2012), Afyonkarahisar'ın 563 No'lu Şer'iyeye Sicili Değerlendirme ve Belge Özetleri Afyonkarahisar Belediyesi yay.

KANKAL, Ahmet, TAŞ Kenan Z. (2006), *252 Nolu Mardin Şer'iyeye Sicili Belge Özetleri ve Mardin*, İstanbul.

ÖZTÜRK Said (1995), Askeri Kassama Ait Onyedinci Asır İstanbul Tereke Defterleri (SosyoEkonomik Tahlil), OSAV Yay., İstanbul.

TAŞ Kenan Ziya (1998), "Arşiv Malzemesi Olarak Şer'iyeye Sicilleri ve Taşra Üniversitelerinde Tarih Araştırmaları", *I. Milli Arşiv Şurası 20-21 Nisan 1998*.Ankara: Basbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay., 175-186.

YILMAZÇELİK, İbrahim (1998), 1739-1739 (H.1149-1151) Tarihli Amasya Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi, Otam Yayınları, (9): 457-537.